

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК

АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 1 (82) 2015

Миколаїв
2015

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потривасева, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишнеvsька, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будак, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпада, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрєва, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., доц.; В.І. Січкач, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майка Бьоме, проф. (Німеччина).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 5 від 27.01.2015 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2015

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕЛИКОТОВАРНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА АГРАРНИЙ РИНОК УКРАЇНИ

М. І. Підгребельна, аспірант

Б. І. Шувар, кандидат економічних наук

Львівський національний аграрний університет

У статті розглянуто основні проблеми, пов'язані з функціонуванням великотоварного сільськогосподарського виробництва. Увага приділена з'ясуванню переваг і недоліків великотоварного виробництва (SWOT-аналіз). Визначено найбільші аграрні підприємства в Україні. Проаналізовано динаміку розміру земельної площі під великотоварним виробництвом та структуру великотоварного виробництва. Обґрунтовано потребу в удосконаленні законодавства щодо обмеження концентрації земель в руках великих агровиробників.

Ключові слова: концентрація, орендні відносини, земельні ресурси, сільськогосподарські підприємства, агрохолдинги.

Постановка проблеми. Дрібні сільськогосподарські підприємства, з огляду на відсутність надійних каналів матеріального постачання та збуту готової продукції, не маючи достатніх фінансових ресурсів на модернізацію виробничого обладнання та впровадження інновацій, не можуть скласти гідної конкуренції іншим сільськогосподарським товаровиробникам, зокрема й закордонним. Натомість особливого значення набувають великотоварні підприємства. Тому особливо актуальним є питання дослідження функціонування великотоварних агропідприємств, структури виробництва продукції, переваг та недоліків їх функціонування. Зазначене й зумовлює актуальність і вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдання. Особливості діяльності великотоварних аграрних підприємств в Україні розглядали у своїх працях вчені В. Андрійчук [7], О. Бородіна, В. Валентинов [8], С. Васильєв, А. Данкевич, С. Дем'яненко [9], С. Дідус, М. Калінчик, К. Кулиняк, М. Малік, Б. Пасхавер, І. Рибаків, П. Саблук [6], О. Шапуров, В. Юрчишин та ін. Однак мало дослідженою є сфера державного контролю діяльності великотоварних аграрних підприємств та їх впливу на розвиток аграрного ринку України.

© Підгребельна М. І., Шувар Б. І., 2015

Метою статті є аналіз специфіки діяльності великих аграрних підприємств та розроблення пропозицій щодо регулювання їх діяльності. Для досягнення поставленої мети необхідним є виконання таких завдань: **1)** аналіз специфіки діяльності холдингових підприємств; **2)** визначення кількості земельних ресурсів, що використовуються агрохолдингами для здійснення сільськогосподарського виробництва; **3)** SWOT-аналіз діяльності великих аграрних підприємств та ін.

Об'єкти та методика досліджень. Об'єктом дослідження є діяльність холдингових компаній та їх вплив на аграрний ринок. Для досягнення поставлених завдань у статті використовували такі методи дослідження: аналізу, синтезу, наукового порівняння, статистичний метод й метод SWOT-аналізу, які дозволили виділити слабкі та сильні сторони функціонування агрохолдингів, а також визначити основні загрози і перспективи їх діяльності.

Результати досліджень. У вітчизняній економіці у період її трансформації після 1990 року наслідком макроекономічної політики стала деградація так званих проблемних секторів, до яких належить і сільське господарство. Відзначимо, що на структурні зміни у сільському господарстві вплинула ситуація в усій економіці, інтегральною частиною якої і є сільське господарство. Проте динамічний і довготривалий розвиток усєї економіки запускає одночасно механізми реструктуризації і модернізації сільського господарства через зростання попиту на продовольство та сільськогосподарську сировину, вплив надлишку робочої сили із сільського господарства і значний прогрес у цьому секторі економіки.

Відомо, що характерною тенденцією розвитку світової економіки є збільшення рівня концентрації організаціями основних фондів. Цей процес торкнувся й вітчизняного аграрного сектора. За останні 10 років велике сільгоспвиробництво в Україні стало важливою, а в певному сенсі і провідною формою ведення агробізнесу в Україні. Воно частково замінило собою колишні колгоспи і радгоспи пострадянського періоду. Необроблювані родючі землі, невикористовувані активи, підприємницька ініціатива, вільні ресурси і сприятливе податкове

поле стали базою для формування великого бізнесу на землі. Поява великотоварних аграрних підприємств стала головною конкурентною перевагою українського АПК, що дозволило вийти на міжнародні ринки сільгосппродукції.

На сьогодні великотоварним агропідприємствам вдалося налагодити продуктивне виробництво, освоїти передові технології землеробства для отримання високих врожаїв, сконцентрувати в роботі великі сільськогосподарські земельні наділи.

Загалом, починаючи з 2004 р., в аграрному секторі економіки України спостерігаються процеси, які характеризують новий етап інституційних перетворень – процеси становлення капіталізації аграрного виробництва на основі концентрації сільськогосподарських угідь і залучення промислових капіталів.

У 2010 р. на території України функціонувало близько 60 агрохолдингів із площею землі понад 10 тис га, які контролювали близько 4 млн га сільгоспугідь. У 2011 р. їх налічувалося вже близько 75, а розмір орендованих земельних угідь становив від 5 до 6 млн га, або 14-16% загальної площі сільгоспугідь, що перебувають у власності й користуванні сільськогосподарських підприємств і громадян [1-3]. Розміри десяти найбільших агрохолдингів за площею сільгоспугідь на початок 2014 року наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка найбільших аграрних підприємств України за розміром землеволодінь (станом на 1 січня 2014 року), тис. га [2]

Компанії	2012 р.	2013 р.	2014 р.
UkrLandFarming	508	532	670
Кернел Групп	330	330	422
NCH	-	400	400
Миронівський Хлібопродукт	280	280	320
Мрія Агрохолдинг	295	295	298
Українські аграрні інвестиції		260	261
Астарта-Київ	245	220	245
HarvEast	220	220	197
Агротон	170	171	151
Sintal Agricultur	150	150	150

За інформацією Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу», під контролем агрохолдингів у **2014** знаходилося **5,85** млн га або майже **28%** всіх сільськогосподарських угідь, що перебували у використанні аграрних підприємств.

Порівняно з **2013** роком загальний земельний банк холдингів скоротився на **0,19** млн га. Зазначимо, що частка землі у користуванні зросла з **27,4** до **27,9%** через виключення з розрахунків сільськогосподарських земель Криму (рис. 1) [5].

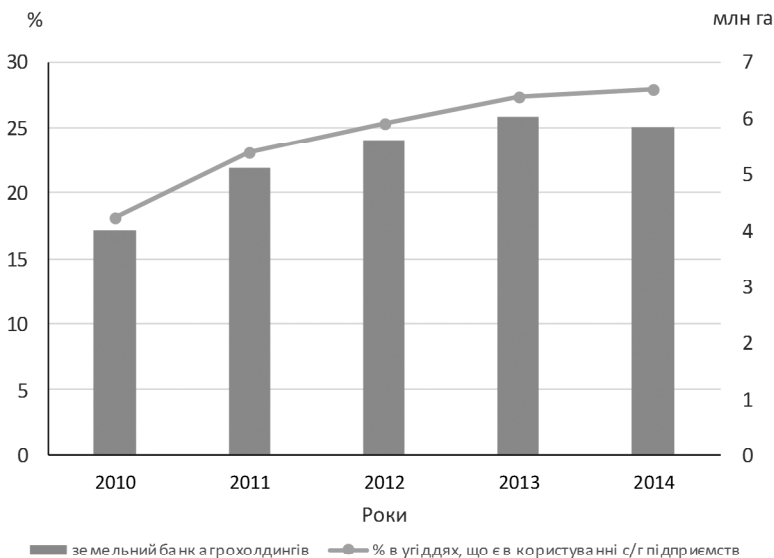

Рис. 1. Динаміка зміни розміру земельної площі, що перебуває у користуванні великих агроформувань [5]

За даними періодичних статистичних видань, в Україні найбільш прибутковими секторами сільського господарства є виробництво зернових, соняшнику, а у тваринництві – свинини, яловичини [5].

У **2013** р. посівні площі в **15** найбільших агрохолдингах залишилися майже на рівні минулого року **2,21** проти **2,22** млн га. Валове виробництво склало **5,0** млн т (+17% до **2012** р.), або **22,4%** від загального виробництва в Україні. Середня урожайність пшениці в холдингах становила **41,8** ц/га.

Порівняно з 2012 р. урожайність збільшилася на 18,1%. Сукупні обсяги виробництва яловичини в холдингах у 2013 році оцінювалися в 47,6 тис. т. Частка в загальному виробництві порівняно з минулим роком скоротилася з 7,3 до 6,5%. Виробництво яловичини у 15 найбільших агрохолдингах у 2013 р. склало 33 тис. т (72% від загального виробництва агрохолдингами), збільшившись порівняно з минулим роком на 2,8% (рис. 2).

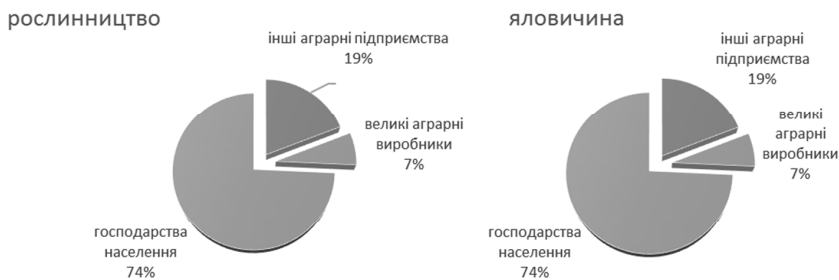

Рис. 2. Структура валового виробництва сільськогосподарської продукції у 2013 році [3]

Діяльність в аграрній сфері великих аграрних підприємств має як позитивний, так і негативний вплив на галузь сільського господарства. Проведення SWOT-аналізу діяльності агрохолдингів дозволяє виділити основні сильні сторони їх діяльності: залучення великих і якісних інвестиційних ресурсів, ефективне використання інвестицій, висока урожайність і якість продукції, що випускається, можливість дешево купувати і дорого продавати та ін. (табл. 2). Слабкими сторонами є: малорозвинене тваринництво, недостатня забезпеченість висококваліфікованими працівниками.

На думку науковця П. Т. Саблука, процеси надконцентрації капіталу та земельних ресурсів у агрохолдингах призвели до неспроможності конкурувати з ними велику кількість дрібних і середніх виробників. Потрібні зміни в організації сільськогосподарського виробництва у напрямі створення умов і підтримки розвитку об'єднань дрібних та середніх товаровиробників, переважно на засадах кооперації і кластеризації [6].

SWOT-аналіз діяльності великих аграрних підприємств

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - нижча собівартість виробництва і висока додана вартість продукції; - розвинута система логістики; - розвинута інфраструктура; - впровадження інноваційних технологій у виробництво; - ефективне використання наявних ресурсів; - високий професійний рівень персоналу; - високий рівень технічного забезпечення. 	<ul style="list-style-type: none"> - віддалене управління активами; - часта зміна пріоритетів і організаційної моделі; - високі затрати на управління, контроль за власністю і її охорона; - значне боргове навантаження для забезпечення росту і розвитку.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - швидкий розвиток; - великі шанси на отримання банківських кредитів; - можливість швидкої кооперації та ефективного функціонування; - збільшення об'ємів виробництва сільськогосподарської продукції за рахунок ефекту масштабу. 	<ul style="list-style-type: none"> - складнощі у конкурентній боротьбі малих сільськогосподарських підприємств з агрохолдингами; - законодавчі складнощі регулювання діяльності великих підприємств.

Висновки. Вважаємо, що концентрація земель в руках великих агровиробників є прямою загрозою подальшого розвитку середніх і малих сільськогосподарських підприємств. Звідси, одним з напрямків удосконалення організації діяльності великотоварних агроформувань повинно стати посилення їх соціальної спрямованості. Для цього держава повинна урегулювати антимонопольне законодавство відповідно до умов, що склалися на ринку оренди земель сільськогосподарського призначення, а також посилити свій контроль за діяльністю як великих агроформувань, так і менших за розмірами.

Після цього слід вирішити питання вільного розпоряджання своєю землею аграрними компаніями. Зокрема, мораторій на продаж сільськогосподарської землі продовжено до 1 січня 2016 року. Це є однією з вагомих причин того, що АПК не може нормально розвиватися.

На нашу думку, агрохолдинги мають великі перспективи розвитку. Все залежить від обраного ними шляху. Це може бути вибір на користь інтенсивних капіталовкладень у виробництво, що сьогодні більшість компаній і роблять успішно. Другий напрям – це позбутися різнопрофільних активів, що дозволить агрохолдингу зосередитися в певному напрямі виробництва.

Список використаних джерел:

1. Гуторов А. О. Корпоратизація сільського господарства в Україні / А. О. Гуторов // Економіка і прогнозування. — 2012. — № 4. — С. 84.
2. Топ 100 латифундистів України [Електронний ресурс] : веб-сайт агропорталу Latifundist.com — Режим доступу : <http://latifundist.com/rating/top100#81>.
3. Найбільші агрохолдинги України-2014 [Електронний ресурс] : дослідження Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу». — Режим доступу : http://ucab.ua/ua/ukab_proponue/doslidzhennya/naybilshi_agrokholdingi_ukraini_2014/.
4. Развитие аграрного сектора способствует улучшению экономики Украины – мнение [Електронний ресурс] : веб-сайт агропорталу Latifundist.com. — 2014 — Режим доступу : <http://latifundist.com/novosti/19619-razvitie-agrarnogo-sektora-sposobstvuet-uluchsheniyu-ekonomiki-ukrainy--mnenie>.
5. Сільське господарство України 2013 : статистичний збірник. — К. : Державна служба статистики України, 2014. — 399 с.
6. Саблук П. Т. Реалізація механізму реформ в аграрній сфері / П. Т. Саблук // Економіка АПК. — 2011. — № 10. — С. 3—6.
7. Андрійчук А. Великі, аграрні та ефективні [Електронний ресурс] / А. Андрійчук // АгроБізнес кур'єр. — 2010. — № 19. — Режим доступу : <http://agrobiz.com.ua/publications/6-velyki-agrarni-ta-efektyvni>.
8. Валентинов В. Л. Вертикальна координація як фактор забезпечення еквівалентності міжгалузевих відносин в АПК / В. Л. Валентинов // Економіка АПК. — 2008. — № 6. — С. 15—19.
9. Дем'яненко С. І. Агрохолдинги в Україні: добре чи погано? / С. І. Дем'яненко. — К. : Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2008. — 20 с.

М. И. Подгрбельная, Б. И. Шувар. Особенности деятельности крупнотоварных аграрных предприятий и их влияние на аграрный рынок Украины.

В статье освещены основные проблемы, связанные с функционированием крупнотоварного сельскохозяйственного производства. Внимание уделено определению преимуществ и недостатков крупнотоварного производства (SWOT анализ). Определены самые большие аграрные предприятия на Украине. Проанализирована динамика площади земли под крупнотоварным производством и его структура. Обоснована необходимость совершенствования законодательства по ограничению концентрации земель в руках крупных агропроизводителей.

М. Pidhrebelska, B. Shuvar. Features of the large commodity farms and their impact on the agrarian market of Ukraine.

The article examines the main issues related to the large commodity agrarian production. Attention is dedicated to its advantages and disadvantages (SWOT analysis). The largest agrarian enterprises in Ukraine were defined. The dynamics of land for large commodity production and its structure were analyzed. The need to improve legislation to limit the concentration of lands, which belong to the large agrarian producers was proved.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<i>Olena Kotykova, Olga Khristenko. The part to rational land use – indication of the environmental condition of agricultural land.....</i>	3
<i>I. I. Червен, Н. В. Цуркан.</i> Комплексна оцінка розвитку виробництва продукції багаторічних трав	15
<i>Julie A. Albrecht. Consumer Acceptance and Willingness to Purchase Irradiated Foods in the United States.....</i>	24
<i>I. Т. Кіщак, Н. О. Корнева, О. Є. Новіков.</i> Державне регулювання та економіко-технологічні засади розвитку рибопродуктового комплексу	39
<i>Н. В. Потривасєва.</i> Нормативно-правові особливості та проблемні аспекти обліку основних засобів.....	49
<i>М. І. Підгребельна, Б. І. Шувар.</i> Особливості діяльності великотоварних аграрних підприємств та їх вплив на аграрний ринок України	58
<i>Б. Б. Музика.</i> Подолання внутрішніх суперечностей – основа подальшого розвитку м'ясопродуктового підкомплексу	65
<i>О. В. Манжура.</i> Кооперативи у страховому секторі: історичний досвід і перспективи для України	75
<i>Н. О. Шишпанова.</i> Вплив демографічної ситуації на відтворення трудового потенціалу сільських територій.....	85
<i>О. М. Зуб.</i> Інвестиційно-інноваційні передумови формування економічної безпеки аграрного сектора.....	93

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

<i>Р. А. Вожегова, О. І. Олійник.</i> Динаміка висоти рослин рису та стійкість їх до вилягання залежно від сортового складу, обробітку ґрунту та фону мінерального живлення....	100
<i>Л. К. Антипова.</i> Окремі аспекти формування врожайності багаторічних злакових трав на півдні України.....	107
<i>С. П. Полторецький.</i> Енергетична ефективність вирощування насіння проса	115

М. П. Федюшко. Екологічне обґрунтування індикаторних видів асоційованого агробіорізноманіття Північного Приазов'я України.....	121
Н. В. Телекало. Формування фотосинтетичного апарату та урожайності зерна гороху в умовах лісостепу правобережного	130
Т. С. Аралова. Гібридологічний аналіз кількісних ознак продуктивності гібридів F1 горошку посівного	137
А. А. Назарчук. Фотосинтетичний потенціал сої залежно від інокуляції насіння, фону живлення та сорту в умовах степу України	144
Т. В. Підпала, Н. В. Гребенюк. Оцінка забійних якостей бугайців молочних порід	152
В. С. Топіха, А. А. Волков. Методичні основи створення та використання свиней породи дюрок української селекції в умовах ПРАТ «Племзавод «Степной»	158
В. М. Волощук, В. О. Іванов, Н. М. Погрібна. М'ясні якості кнурців різного рівня стрес-схильності.....	166
С. А. Войтенко, М. О. Петренко. Продуктивність свиней породи ландрас	171
С. М. Раскатова, О. В. Костюнина, А. А. Траспов, К. М. Шавырина, Н. А. Зиновьева. Генетическая обусловленность откормочных качеств свиней по ряду QTL....	180
В. Я. Лихач, С. С. Крамаренко, П. О. Шебанін. Використання ентропійно-інформаційного аналізу для оцінки відтворювальних якостей помісних свиноматок.....	187
Е. С. Грідюшко, И. Ф. Грідюшко. Продуктивность и генетическая структура материнских линий белорусского заводского типа свиней породы йоркшир	195
О. С. Крамаренко. Аналіз генетико-демографічних процесів в популяції худоби південної м'ясної породи	203

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До друку приймаються статті, що відповідають вимогам ВАК і мають такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

З метою дотримання вищезазначених вимог до наукової статті слід жирним шрифтом виділити такі елементи статті: постановка проблеми, аналіз актуальних досліджень, мета статті, виклад основного матеріалу, висновки і перспективи подальших досліджень.

Статті, які не відповідають вимогам ДАК України, до друку не приймаються.

Обсяг статті – до 10 повних сторінок. Розміри полів: ліве – 20 мм, праве – 20 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, до 30 рядків на сторінці.

Статті необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word. Шрифт статті – Times New Roman Cyr, через інтервал 1,5, розмір – 14 pt.

Назва статті має бути короткою (до 10 слів), адекватно відбивати її зміст, відповідати суті досліджуваної наукової проблеми. При цьому слід уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Деякі питання...», «Проблеми...», «Шляхи...», в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Анотації (українською, російською та англійською) набирати курсивом 12 кеглем. Виклад матеріалу в анотації має бути стислим і точним (близько 50 слів). Слід застосовувати синтаксичні конструкції безособового речення, наприклад: «Досліджено...», «Розглянуто...», «Установлено...» (наприклад, «Досліджено генетичні мінливості... Отримано задовільні результати...»).

Анотація статті англійською мовою (від 250 до 300 слів) та ключові слова англійською мовою (від 5 до 10 слів). Треба надати професійний переклад анотації статті англійською мовою (завірений печаткою бюро перекладів або відділу кадрів підпис викладача кафедри іноземних мов вашого ВНЗ). Бажано надати цю розширену анотацію українською (російською) мовою.

Анотація англійською мовою повинна бути структурованою (слідувати логіці опису результатів у статті), інформативною (не містити загальних слів); оригінальною (не може бути калькою російськомовної анотації); змістовною (відображати основний зміст статті та результати досліджень).

Посилання в тексті подавати тільки у квадратних дужках, наприклад [1], [1, 6]. Посилання на конкретні сторінки наводити після номера

джерела, потім через кому сторінку (маленьке с.), далі її номер (наприклад: [1, с. 5]). Якщо далі йде інше джерело, то ставити його номер через крапку з комою в тих самих дужках (наприклад: [1, с. 5; 4, с. 8]).

Усі цитати, мова оригіналу яких є іншою, подавати мовою Вісника й обов'язково супроводжувати їх посиланнями на джерело і конкретну сторінку.

Не робити посторінкових посилань, а подавати їх у дужках безпосередньо в тексті.

На всі рисунки й таблиці давати посилання в тексті. Усі рисунки мають супроводжуватися підписаними підписами, а таблиці повинні мати заголовки.

Рисунки виконувати у редакторі **Microsoft Word** за допомогою функції «Створити рисунок», а не виконувати рисунок поверх тексту. Написи на рисунках виконувати засобами **Microsoft Word** з тим, щоб редактор мав можливість зробити в них необхідні виправлення. У разі використання інших програм для створення рисунків надавати редакції на кожний рисунок окремий файл фотмату **TIFF** (незжатий – **uncompressed**) або формату **JPG** (найкращої якості – **best quality**).

Таблиці виконувати у редакторі **Microsoft Word** за допомогою функції «Додати таблицю». Кожна таблиця повинна займати не більше одного аркуша при розмірі шрифту **TIMES** тексту таблиці не менш ніж **12** кегль.

Формули у статтях по всьому тексту набирати у формульному редакторі **MS Equation – 3.0**, шрифт **TIMES**, **10** кегль.

Автори мають дотримуватися правильної галузевої термінології (див. держстандарт).

Терміни по всій роботі мають бути уніфікованими.

Між цифрами й назвами одиниць (грошових, метричних тощо) ставити нерозривний пробіл.

Скорочення грошових та метричних одиниць, а також скорочення мн, млрд, метричних (грн, т, ц, м, км тощо) писати без крапки.

Якщо в тесті є абрєвіатура, то подавати її в дужках при першому згадуванні.

Література, що приводиться наприкінці публікації, повинна розташовуватися в порядку її першого згадування в тексті статті й бути оформлена відповідно до ДСТУ ГОСТ **7.1:2006**. Номер у списку літератури має відповідати лише одному джерелу.

Список використаних джерел повинен містити не менше **10** посилань, з яких не менше **7** на зарубіжні видання. Самоциткування – не більше **30%**.

Обов'язкова наявність списку літератури англійською мовою (не виключає списку літератури мовою статті). Літературу не обов'язково перекладати англійською мовою. Її можна транслітерувати. Офіційна транслітерація українського алфавіту латиницею регламентується постановою Кабінету Міністрів України від **27 січня 2010 р. № 55**. Офіцій-

ний трансліт онлайн – <http://translit.kh.ua/?passport>. Транслітерація російського алфавіту латиницею онлайн – <http://www.translitor.net/>.

До редакційної колегії подається примірник тексту статті, підписаний авторами, надрукований на папері форматом А4 (див. Зразок оформлення статті), завірений примірник розширеної англійської анотації, а також їх електронна версія на CD. Обов'язково подається: рецензія доктора наук; квитанція про оплату, відомості про автора.

На диску повинен бути 1 файл з текстом статті, названий прізвищем автора (Стаття_Прізвище), файл з розширеною англійською анотацією (Анотація_Прізвище) та, при необхідності, файли з рисунками, графіками тощо.

**Редакційна колегія залишає
за собою право на редакційні виправлення.**

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ

УДК XXX.XX

Назва статті

*Л. С. Прокопенко, кандидат біологічних наук, доцент
Л. П. Чернолата, кандидат сільськогосподарських наук
Інститут кормів УААН*

Текст анотації українською мовою (50-60 слів)

Ключові слова: 4-7 ключових слів або словосполучень.

*** Текст статті ***

Список використаних джерел:

1. Іваненко І. І. Назва роботи / І. І. Іваненко — К. : Вища школа, 1999. — 111 с.
2. Бобров М. І. Назва статті / М. І. Бобров // Назва журналу. — 1999. — № 6. — С. 23—25.

*Л. С. Прокопенко, Л. П. Чернолата. **Название статьи.***

Текст аннотации російською мовою (50-60 слів)

Ключевые слова: російською мовою.

*L. Prokopenko, L. Chornolata. **Name of the article.***

Text of annotation англійською мовою (50-60 слів)

Keywords: англійською мовою.

*L. Prokopenko, L. Chornolata. **Name of the article.***

Text of annotation розширена анотація англійською мовою (250-300 слів)

Keywords: англійською мовою.

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 1(82) – 2015

Технічний редактор: *О. М. Кушнарьова.*
Перекладач-коректор: *О. В. Неліна.*
Комп'ютерна верстка: *Ю. В. Антонович.*

Підписано до друку 27.01.2015. Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 13,5.
Тираж 300 прим. Зам. № _____. Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.